

Bakgrunn for vedtak om konsesjonsendringer og godkjenning
av miljø-, transport- og anleggsplan

66 (132) kV luftledning Ølen-Våg-Bratthammar

Tysvær og Vindafjord kommuner i Rogaland
fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Fagne AS
Referanser	202111934-21 og 201703336-163
Dato	21.03.2022
Ansvarlige	Lisa Vedeld Hammer og Anne Johanne Kråkenes
Saksbehandlere	Lars Hagvaag Seim og Vebjørn Schiager

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

NVE godkjenner Fagne AS sin miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for 66 (132) kV luftledning Ølen-Våg-Bratthammar i Tysvær og Vindafjord kommune i Rogaland fylke. NVE gir videre Fagne tillatelse til å endre ledningstraseen på i alt åtte delstrekninger mellom Ølen og Våg. NVE gir samtidig Fagne ekspropriasjonstillatelse til erverv av grunn og rettigheter til bygging og drift av den nye ledningen med nødvendige midlertidige riggplasser og anleggsveier.

Vedtaket er fattet i tre brev:

- Samtykke til ekspropriasjon (NVE-ref. 201703336-162)
- Oppdatert anleggskonsesjon (NVE-ref. 201703336-161)
- Godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplan (NVE-ref. 202111934-18)

NVEs vurdering av endringssøknadene

NVE har vurdert at de konsesjonssøkte endringene ikke medfører vesentlige nye virkninger av betydning sammenlignet med opprinnelig konsesjonsgitt trasé. Vi konstaterer imidlertid at det er nødvendig med videre koordinering og avklaringer med Statens vegvesen for å unngå konflikt med eksisterende og planlagte veianlegg. Virkningene for naturmangfold reduseres noe med traséjusteringene siden Fagne unngår plassering av flere mastepunkter og anleggsaktivitet i myrområder, og antall mastepunkter i naturtypen *naturbeitemark* reduseres.

Ekspropriasjonstillatelsen omfatter hele ledningstraseen på strekningen Ølen-Våg-Bratthammar, herunder erverv av bruksrett for midlertidige riggplasser og anleggsveier som beskrevet i MTA.

NVEs vurdering av miljø-, transport- og anleggsplanen

NVE har vurdert at Fagnes MTA på en tilfredsstillende måte beskriver prinsippene for etablering av ny 66 (132) kV luftledning Ølen-Våg-Bratthammer. NVE understreker at disse prinsippene aktivt skal benyttes i anleggsarbeidet, og det er viktig at prinsippene videreformidles til de som praktisk skal gjennomføre arbeidet.

Vi mener innsendt MTA med vedlegg vil sikre at arbeidene blir utført på en god måte for å minimere ulempene byggingen av et slikt anlegg vil medføre. Vi forutsetter at planene følges og at alle som er involvert i etableringen av anlegget gjøres kjent med planene. For å sikre hensynet til miljø og berørte ytterligere har vi satt vilkår i vedtaket om godkjenning av MTA (NVE ref.: 202111934-18).

- Dere skal orientere oss om når anleggsarbeidet starter og når anlegget blir satt i drift. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser.
- Entreprenører skal gjøres kjent med MTA og dette vedtaket.
- Før det gjennomføres arbeid der hvor det mangler arkeologiske registreringer, må dette avklares med fylkeskommunen. NVE ber om å bli orientert om dette før arbeid i de aktuelle områdene blir gjennomført.
- Dersom dere avdekker avvik som har medført, eller kan medføre betydelig skade på miljøet, skal dette umiddelbart rapporteres til NVE. Rapporteringen må også angi hvilke

tiltak som er, eller vil bli iverksatt for å lukke avviket, hindre gjentakelser og avbøte mulige skader.

- Hvis hubrohekking påvises, skal en beskrivelse av restriksjonene som innføres oversendes NVE før anleggsarbeid innenfor 1 km fra påvist hekking igangsettes.
- Dere skal ta prøver av private drikkevannsbrønner som kan berøres av anleggsarbeid, i tillegg til drikkevannskilder ved Holmavatnet og Vatnedalsvatnet med hensyn på både bakteriologiske og anleggsrelaterte parametere.
- Dere skal oversende oppdatert MTA i tråd med dette vedtaket før anleggsarbeidet starter.
- Det skal utarbeides en sluttrapport som sendes NVE innen ett år etter at anlegget er satt i drift. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent MTA og eventuelle endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	0
1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Endringssøknader og miljø-, transport- og anleggsplan	3
2 Søknad om konsesjonspliktige endringer	4
2.1 Endringssøknad I	4
2.2 Endringssøknad II	6
3 NVEs behandling av endringssøknadene og MTA	7
3.1 Høring av endringssøknad I og MTA	7
Ekspropriasjonssøknaden	7
3.2 NVEs behandling av endringssøknad II	7
3.3 Innkomne merknader og Fagnes kommentarer til disse	8
4 NVEs vurdering av konsesjonspliktige endringer	15
4.1 Endringssøknad I	15
Virkninger for infrastruktur	15
Virkninger for arealbruk og private interesser	16
Virkninger for naturmangfold	16
Virkninger for øvrige allmenne interesser	16
Oppsummering	17
4.2 Endringssøknad II	17
Teknisk vurdering og virkninger for infrastruktur	17
Virkninger for vassdrag	17
Visuelle virkninger	18
Virkninger for private interesser	18
Oppsummering	18
4.3 NVEs vedtak om søknad etter energiloven	18
5 NVEs vurdering av MTA	19
5.1 Undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9	19
5.2 Skogbruk	20
5.3 Tilkomst til ledningstrasé ved Alvanuten	20
5.4 Arbeid ved naturtyper og myrområder	21
5.5 Arbeid nær reirlokalteter for hubro	22
5.6 Redusering av ulemper for jordbruket	23
5.7 Tiltak for privat drikkevannsforsyning	23
5.8 Tiltak for å hindre spredning av fremmede arter	24
5.9 Merking for fugl	24
5.10 Riving av eksisterende ledninger	24
5.11 Endringer av riggplasser etter høring	25
5.12 Forholdet til NML §§ 8-12	26
5.13 Sluttrapport	27
5.14 Oppdatert MTA etter vedtak	27
6 NVEs vurdering av ekspropriasjon og søknad om forhåndstiltredelse	27
6.1 Hjemmel	27
6.2 Omfang av ekspropriasjon	27
6.3 Interesseavveining	28
Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt trasé	28
Vurdering av alternative løsninger	29
Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade	29
6.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon	29
6.5 Forhåndstiltredelse	29

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

NVE ga den 16.06.2020 Fagne AS (tidligere Haugaland Kraft Nett) anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse for å bygge og drive en ny ca. 36 km lang 66 (132) kV luftledning med dobbeltkurs fra Ølen transformatorstasjon, via Våg transformatorstasjon til Bratthammar (NVE-ref. 201703336-127).

Ledningen skal erstatte to 66 kV luftledninger på samme strekning. I henhold til konsesjonen skal den nye ledningen hovedsakelig bygges i tilnærmet samme trasé som dagens luftledninger, bortsett på strekningene Ølen–Kvednabakkane (alternativ 2.0), Vatnedalen–Austreim (alternativ 1.5) og Austreim–Vestrå (alternativ 1.2).

NVE begrunnet vedtaket med at dagens 66 kV ledninger på strekningen er gamle og i dårlig teknisk forfatning. Av hensyn til HMS og forsyningssikkerhet er det nødvendig med fornyelse av ledningene. Videre er det behov for økt overføringskapasitet på strekningen på grunn av utbygging av ny kraftproduksjon i området. Dagens nett har ikke tilstrekkelig kapasitet. NVE vurderte at ledningen også vil bidra til å forbedre forsyningssikkerheten generelt i forsyningsområdet.

Vedtaket ble påklaget. Olje- og energidepartementet (OED) stadfestet vedtakene den 12.03.2021.

1.2 Endringssøknader og miljø-, transport- og anleggsplan

I endringssøknad av 29.09.2021 søkte Fagne om mindre endringer av konsesjonsgitt trasé for i alt åtte delstrekninger mellom Ølen og Våg. Fagne søkte også om samtykke til ekspropriasjon etter ekspropriasjonsloven for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive anleggene. Samtidig søkte de om forhåndstiltredelse, som innebærer at grunn og rettigheter kan tas i bruk før skjønn er avholdt.

Fagne søkte den 21.12.2021 om endringer av ledningstrasé og mastekonfigurasjon ved Ølen transformatorstasjon som avviker fra løsningen omsøkt i endringssøknaden av 29.09.2021. Fagne søkte også her om samtykke til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for nødvendig grunnerv og rettigheter.

I henhold til vilkår nummer 10 i anleggskonsesjonen skal det utarbeides en MTA. En MTA er en plan for hvordan anlegget skal bygges for å ivareta kravene i konsesjonen. MTA skal også konkretisere hvordan Fagne skal bygge og drive anlegget, slik at miljø og landskap blir ivaretatt på best mulig vis. Planen skal utarbeides i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. MTA skal være godkjent av NVE før anleggsstart.

Den 05.07.2021 oversendte Fagne MTA for den nye 66 (132) kV luftledningen.

NVE vil i dette notatet beskrive vår behandling og vurdering av MTA og søknad om konsesjonsendringer med tilhørende søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for ny 66 (132) kV luftledning Ølen–Våg–Bratthammer. NVE vil i de kommende kapitlene ikke vurdere de innspillene som ble vurdert i konsesjonsbehandlingen. Det vises til NVEs vedtak av 16.06.2020 (NVE-ref. 201703336-125) og OEDs klagebehandling av 12.03.2021 (OED-ref. 20/2036-).

Selve vedtakene er fattet i tre separate dokumenter:

- 1) oppdatert anleggskonsesjon, NVE-ref. 201703336-161
- 2) godkjenning av MTA for luftledningen, NVE-ref. 202111934-18.
- 3) samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE-ref. 201703336-162

I det etterfølgende vurderer NVE i kapittel 4 de konsesjonspliktige endringene Fagne har søkt om. Videre vurderer vi om MTA er i samsvar med de krav som stilles i konsesjonens vilkår nummer 10, 11, 12 og 13 (kapittel 5). NVEs vedtak om søknad etter energiloven er omtalt i kapittel 6, og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse er vurdert i kapittel 7.

Figur 1: Plassering av ny 66 (132) kV luftledning Ølen-Våg-Bratthammer. Blå strek viser den nye ledningen, mens grønn strek viser ledning som skal rives.

2 Søknad om konsesjonspliktige endringer

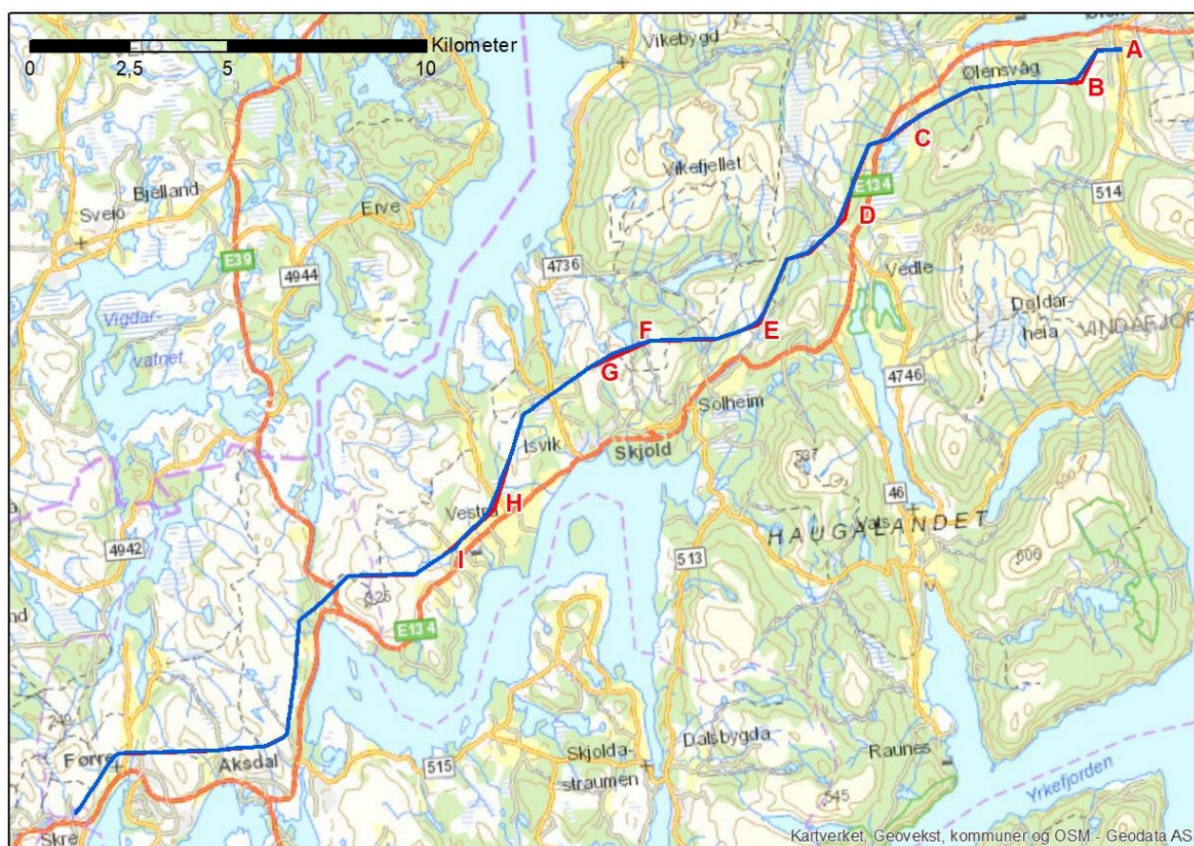
2.1 Endringssøknad I

Fagne søkte den 29.09.2021 om mindre traséendringer av konsesjongitt trasé. De omsøkte endringene gjelder følgende delstrekninger:

- A. Innføring til Ølen transformatorstasjon. I stedet for å etablere ny mast like vest for stasjonen, benyttes fire eksisterende master på to masterekker på siste strekning inn til stasjonen. Mastene er planlagt skiftet ut når Ølen stasjon oppgraderes til 132 kV (tidspunkt ikke bestemt).

- B. Ølen – Kvednabakkane – justert trasé over en strekning på ca. 1200 m, sideforskjøvet inntil 150 m.
- C. Frøndalsmyrane – justert trasé over en strekning på ca. 1500 m, sideforskjøvet inntil 50 m.
- D. Trodlaskarhaugen – justert trasé over en strekning på ca. 1000 m, sideforskjøvet inntil 120 m.
- E. Lintjørna/Rossabø – justert trasé over en strekning på ca. 800 m, sideforskjøvet inntil 75 m.
- F. Holmavatnet – justert trasé over en strekning på ca. 1800 m, sideforskjøvet inntil 90 m.
- H. Dalavikvegen/Melandstjørna – justert trasé over en strekning på ca. 1800 m, sideforskjøvet inntil 110 m
- I - justert trasé over en strekning på ca. 700 m, sideforskjøvet inntil 50 m

Fagne begrunner traséjusteringene med at de ønsker å optimalisere plassering av mastepunkt for bedre lineføring i terrenget, og for å redusere inngrep i myrområder og naturtyper i henhold til konsesjonsvilkårene.

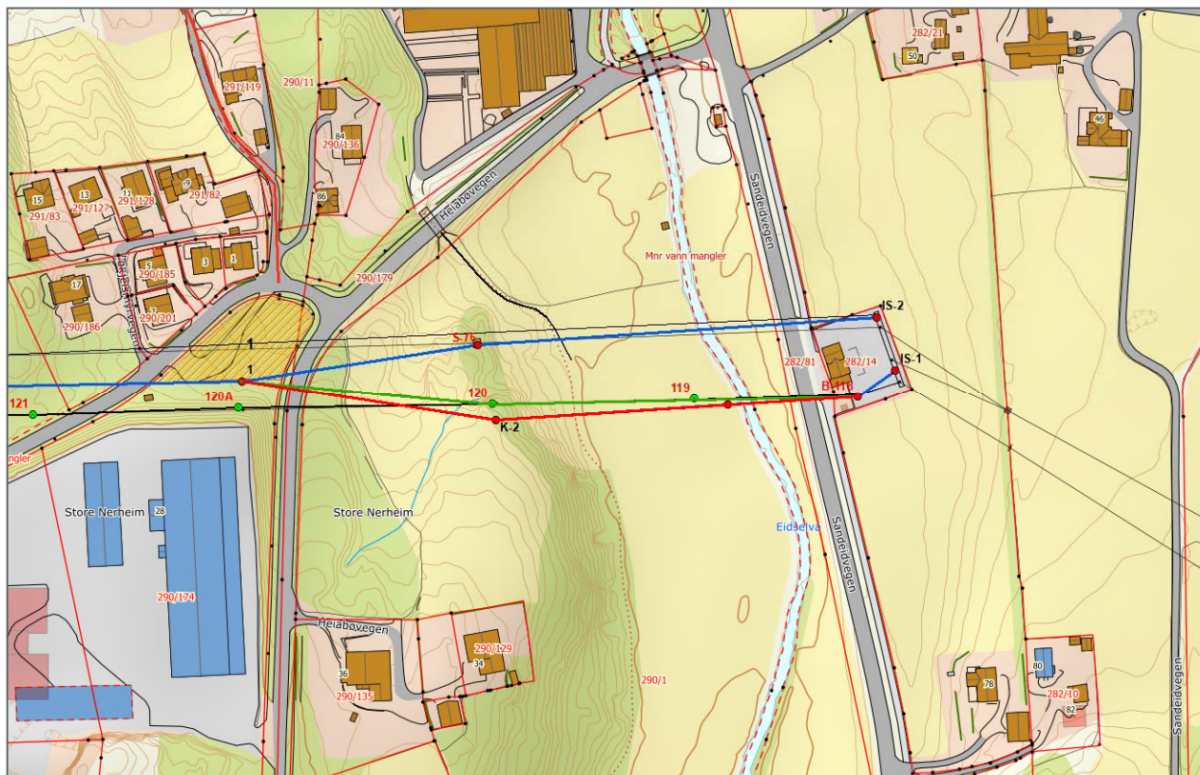

Figur 2: Ny ledningstrasé der delstrekningene med omsøkte traséjusteringer er markert med bokstaver. Rød strek (knappt synlig) viser opprinnelig konsesjonsgitt trasé.

Fagne søkte også om ekspropriasjonstillatelse i medhold av ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 for anskaffelse av nødvendige rettigheter for å bygge og drive ledningsanlegget, samt for bruk av midlertidige anleggsveier og riggplasser. De søkte samtidig om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25 for at arbeider kan begynne før skjønn er avholdt.

2.2 Endringssøknad II

Fagne søkte den 21.12.2021 om ytterligere konsesjonsendringer ved Ølen transformatorstasjon. I forbindelse med detaljprosjektering av anlegget har Fagne oppdaget at to av de eksisterende betongmastene ved stasjonen (mast 119 og 120) som var planlagt gjenbrukt, likevel ikke kan benyttes pga. tyngre liner, klimalaster og manglende dokumentasjon av mastenes bæreevne. De søker derfor å sette opp to nye komposittmaster til erstatning for betongmastene. Dette er konsesjonspliktige endringer siden mastetypen skiller seg fra mastetypen (gittermaster i stål) som er gitt i gjeldende konsesjon. Mastepunktene må også flyttes noe. Mast 119 flyttes ca. 15 meter østover, mens mast 120 flyttes ca. 7 meter sørover. Endringene av masteplassing og trasé vises i kart 1.

Kart 1: Grønn strek viser konsesjonsgitt trasé, mens rød strek viser ny omsøkt trasé. Blå strek viser omsøkt trasé (delstrekning A) i endringssøknad I. Grønne prikker viser mastepunkter som fjernes, mens røde prikker viser nye mastepunkter eller mastepunkter som er uendret fra endringssøknad I.

Mastene er planlagt dimensjonert for 66 kV og ikke 132 kV slik som resten av ledningen. Når regionalnettet i området med tiden spenningsoppgraderes, må Ølen stasjon likevel bygges om og dermed vil innføringene til stasjonens måtte legges om og nye 132 kV master etableres.

Siden rettighetsbeltet også endres i dette området, søkte Fagne om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse. I etterkant av søknaden har imidlertid Fagne inngått minnelige avtaler med de

tre grunneierne som berøres av endringen. I e-post av 03.02.2022 bekreftet Fagne at de trekker ekspropriasjonssøknaden i endringssøknad II.

3 NVEs behandling av endringssøknadene og MTA

3.1 Høring av endringssøknad I og MTA

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen, var konsesjonssøknaden for 132 kV Ølen-Våg-Bratthammer på offentlig høring.

Fagne beskriver i MTA at de under utarbeidelse av planen har hatt samtaler, e-post-korrespondanse og Teams-møter med de berørte kommunene, regionale myndigheter og grunneiere. I mai/juni 2021 sendte Fagne forslag til MTA ut til 324 grunneiere, og mottok 39 kommentarer til planen. Videre har Fagne gjennomgått alle uttalelser og besvarte disse, samt drøftet ulike løsninger med grunneiere som hadde innvendinger mot planen.

NVE sendte endringssøknad I og MTA på høring den 07.10.2021 til et mindre utvalg høringsinstanser og ba Fagne om å videresende høringsbrevet til berørte grunneiere og rettighetshavere. Høringen ble kunngjort etter gjeldene regelverk.

Fagne bekreftet i e-post av 13.10.2021 at høringsbrevet var oversendt til så godt som samtlige grunneiere og rettighetshavere som er berørt av konsesjonsgitt ledningstrasé og omsøkte endringer, og som Fagne hadde adressen til. Grunneierliste var vedlagt e-posten. Fagne opplyste om at de ikke fikk sendt brevet til sju grunneiere som de ikke har greid å finne adressen til. Fagne antar at 4–6 av disse har gått bort, og skriver at det vil ta tid å spore opp eventuelle arvinger.

Høringsfristen ble satt til 18.11.2021. Tysvær kommune fikk utsatt frist til 22.11.2021, som følge av politisk behandling. NVE mottok totalt åtte uttalelser til søknad og MTA. Statsforvalteren i Rogaland, Svein Elling Austbø, Leif Eikeland, Nils Inge Eikeland, Tysvær kommune, Statens Vegvesen, Rogaland fylkeskommune og Vindafjord kommune har uttalt seg til høringen.

Høringsinnspillene ble i henhold til forvaltningsloven § 33 sendt til Fagne til kommentering den 22.11.2021, med ettersendelse av en kommentar den 02.12.2021. NVE mottok kommentarer til uttalelsene i brev av 21.12.2021.

Uttalelsene fra høringspartene og Fagne sine kommentarer er sammenfattet under.

Ekspropriasjonssøknaden

I endringssøknad I har Fagne i utgangspunktet kun søkt om ekspropriasjonstillatelse for delstrekningene med traséjusteringer. I MTA har imidlertid Fagne kartfestet midlertidige riggplasser og anleggsveier langs hele ledningstraseen som avviker fra gjeldende ekspropriasjonstillatelse av 16.06.2020 (NVE-ref. 201703336-129). NVE legger til grunn at endringssøknad I og MTA var på felles høring og at behandlingsreglene i henhold til ekspropriasjonsloven § 12 er oppfylt. Etter NVEs vurdering er det derfor tilstrekkelig grunnlag for å inkludere samtlige midlertidige anleggsveier og riggplasser som er kartfestet i MTA i vår vurdering av ekspropriasjonssøknaden.

3.2 NVEs behandling av endringssøknad II

I endringssøknad II oppgir Fagne at de har orientert Vindafjord kommune om endringene ved Ølen transformatorstasjon forut for søknaden. I søknaden gjengir Fagne kommunens skriftlige

kommentar til endringene: «At mastepunkt 119 blir flytta nærare elvekanten er ein fordel med tanke på drift av landbruksjorda, men kan gjerne vere meir problematisk med omsyn til vassdragsmiljø og kantsone.» Elles har me ingen merknader til justeringane.»

NVE ba i januar 2022 Fagne om å ta initiativ til inngåelse av minnelige avtaler med de tre grunneierne som er berørt av endringene. I e-post av 03.02.2022 bekreftet Fagne at de hadde inngått minnelige avtaler med disse grunneierne. Fagne trakk samtidig søknaden om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse.

Etter NVEs vurdering er de omsøkte endringene av begrenset omfang med små eller ingen virkninger for private eller allmenne interesser. NVE legger til grunn at Vindafjord kommune har blitt forelagt tiltaket og kun har anført mindre merknader i sin kommentar som er gjengitt i søknaden. NVE konstaterer også at Fagne har inngått minnelige avtaler med berørte grunneiere. NVE har derfor unnlatt offentlig høring av søknaden i medhold av energiloven § 2-1 femte ledd.

3.3 Innkomne merknader og Fagnes kommentarer til disse

Statsforvalteren i Rogaland (07.10.2021)

Merknader til konsesjonsending

Statsforvalteren uttaler at de mener konsesjonsendringene er formålstjenlig for å ivareta naturtyper, landskap, friluftsliv, bebyggelse og skog- og jordbrukshensyn.

Merknader til MTA

Statsforvalteren mener MTA er inngående og oversiktlig for de viktigste temaene Statsforvalteren har ansvar for. Videre har Statsforvalteren enkelte kommentarer til landbruk og naturhensyn.

Statsforvalteren viser til kapittel 7.4, kulepunkt 4 i MTA. Der beskrives utgraving av masser i dyrka mark. De skriver at de forutsetter at massene legges tilbake i motsatt rekkefølge av slik massene blir gravd ut. På denne måten blir det øvre laget med matjord tilbakeført.

Videre viser Statsforvalteren til at enkelte mastepunkter er plassert i myrområder, og det er riggplasser nær myr. Hvis dette er nødvendig, påpeker de viktigheten av å unngå varige skader på naturtypens økosystemfunksjoner. De ønsker at dette presiseres i kapittel 7.1.

Til slutt viser Statsforvalteren til kapittel 7.1.6 om kartlegging av hubro. Der står det skrevet at registrering av hubro vil gjøres vinter/vår 2022, eller eventuelt i 2023. I konsesjonens punkt 10 står det at kartlegging av reirlokaltet skal gjøres året anleggsarbeidet starter. Statsforvalteren vil, av føre-var hensyn, at kartleggingen fortsetter minimum én hekkesesong ekstra fra oppstartsår av anlegget.

Fagnes tilbakemelding til Statsforvalteren

- Fagne vil tilbakeføre jorden i omvendt rekkefølge, slik at øvre matjord blir fullt og helt tilbakeført til slutt.
- De vil så langt de kan unngå skader i økologien i myrer når det gjelder drenering og grunnvannsstand.
- De har kartlagt hubrohekking vår/vinter 2021, og vil også gjøre dette i 2022. Fagne er også åpne på å gjennomføre dette i 2023, hvis Statsforvalteren ønsker dette.

Svein Elling Austebø, på vegne av Marie Austebø (08.11.2021)

Austebø viser til at gårdsveien til eiendommen og huset deres ikke må bli blokkert av anleggsarbeidet. Husstanden har behov for denne veien døgnet rundt. Veien tåler ikke mye belastning, da det er en lite synlig bro som går over en bekk her. Denne vil kunne bryte sammen hvis store kjøretøy kjører over den. De ber derfor om at utbygger finner en annen utkjøringsvei enn deres gårdsvei.

Videre viser han til at deres drikkevannskilde ligger i nærheten av kraftlinjen som skal rives. Det er helt nødvendig å unngå forurensing på denne brønnen, da dette er den eneste drikkevannskilden til huset. Han minner om at det er lite som skal til før brønner blir forurenset.

Austebø skriver at deres positive innstilling til utbyggingen er avhengig av at deres gårdsvei ikke blir benyttet til tunge kjøretøy, og at brønnen blir skånet fra anleggsarbeidet.

Fagnes tilbakemelding til Austebø

- Veien deres vil ikke bli blokkert, men den kan bli benyttet til anleggstrafikk. Eventuelle skader vil bli reparert fortløpende slik at det vil være mulig å kjøre personbil på veien. Standarden på veien skal være like god når anleggsarbeidet er ferdig, som før arbeidet starter.
- Fagne vil sørge for at brønnen ikke blir forurenset av anleggsarbeidene.

Leif Eikeland (17.11.2021)

Eikeland viser til at sideforskyving av traséen vil føre til at den kommer i konflikt med et plantefelt på gnr. 123 bnr. 1 i sør-enden. Det vil måtte hugges mer skog, og plantefeltet vil bli utsatt for vind. Samtidig blir det vanskeligere å komme til med en hogstmaskin når traseen flyttes 50 meter opp. Han viser til at ny trase må konsekvensutredes, og ønsker at den opprinnelige godkjente traseen beholdes. For å unngå høyspentledning foran huset på Lundegård ønsker han helst at traseen går etter sort strek på medfølgende kart gjengitt i figur 3.

Figur 3 – Eikeland ønsker at trasé skal følge den sorte streken på dette kartet.

Han mener traseen vil gi færre vinkler og være til mindre sjenanse.

Ved gnr. 123 bnr. 9 er det i MTA tegnet inn et riggområde som ikke var opprinnelig omsøkt. Dette området brukes i dag til lagring av store mengder siloballer, maskiner/utstyr, skjellsand og tipp-plass. Det hentes rundballer derfra daglig. Eikeland har behov for dette området selv, da han ikke har noe annet sted å bruke til dette. Hvis Fagne ikke finner noen andre alternativ, foreslår han at Fagne bruker området markert med sort ring på figuren ovenfor og inngjerder dette.

Fagnes tilbakemelding til Leif Eikeland

- Justeringen over gnr. 123 bnr. 1 er bare 10 meter sammenlignet med konsesjonsgitt trasé. Fagne kan derfor ikke se at dette vil føre til en vesentlig endring for plantefeltet. Det er større forskjell til eksisterende trasé, og Fagne tror det kan være dette Eikeland sammenligner med. Den gamle traséen ville kunne kommet i konflikt med Statnetts nye 420 kV Blåfalli–Gismarvik.
- Fagne har snakket med grunneieren om dette riggområdet. Som følge av dialogen ønsker Fagne å endre litt på formen til riggområdet. De ønsker ikke å gå så langt som grunneier, da det er et kupert terreng og mye skog. De har vedlagt forslag til ny utforming, som dermed avviker litt fra innsendt MTA. Fagne mener dette er et godt kompromiss.

Nils Inge Eikeland (18.11.2021)

N.I. Eikeland er eier av landbrukseiendom gnr. 123 bnr. 3, og han er i ferd med å overta landbrukseiendommen gnr. 123 bnr. 2 og 26. Han driver gårdsdrift med melkeproduksjon og kjøttproduksjon.

Han skriver at utbyggingen vil berøre hans eiendommer. Den nye ledningen vil gå gjennom alle innmarksbeiter som han disponerer. Videre skriver han at teigene hans er relativt smale (100 meter i bredden). Utbyggingen vil få store konsekvenser for han og påføre varige ulemper.

Hvis ledningen blir flyttet høyere opp i fjellsiden, vil det redusere konsekvensene for Eikeland.

Eikeland skriver at han har innvendinger mot det planlagte riggområdet på gnr. 123/3, på oversiden av E 134. Han lister tre hovedårsaker:

- Arealet er fulldyrket jord som han er avhengig av å benytte for sitt arbeid. Han produserer 5500 – 6500 fem. grovfor på dette arealet hvert år.
- Det er planlagt midt i området som blir benyttet til ammekyr og kalver. Hvis området skal benyttes mellom mai og oktober vil det ha store konsekvenser.
- Plasseringen av riggområdet og omfattende bruk av helikopter vil gjør at hans eiendommer vil bli påvirket i hele anleggsfasen. Spesielt ved arbeid i beitesesongen vil konsekvensene være store.

I tillegg har Eikeland følgende kommentarer:

- Han ønsker ikke at eksisterende gårdsvei fra E 134 til gårdstunet gnr. 123 bnr. 2 benyttes til anleggsarbeid. Veien benyttes av blant annet melketransport, og tunet må også være tilgjengelig for transport knyttet til gårdsdriften.
- Begge eiendommene har vannforsyning fra brønn. Denne brønnen brukes både til husstand og gårdsdrift. Det er viktig at arbeidet ikke får konsekvenser for dette.
- De eksisterende landbruksveiene har i dag ikke en standard som er forenelig med tungtransport. De må derfor opprustes før arbeidet gjennomføres og være i fullgod standard etter arbeidet er ferdigstilt.

Fagnes tilbakemelding til Nils I. Eikeland:

- Fagne viser til at Nils I. Eikeland fra og med 21.10.2021 ikke lenger er grunneier for gnr. 123 bnr. 3. Likevel legger de til grunn at han representerer den nye eieren og driver gården.
- Fagne vil så langt det rekkes ivareta matjorda i forbindelse med anleggsarbeidet, blant annet ved å legge tilbake jordlagene i omvendt rekkefølge.
- Riggplassen han viser til skal kun benyttes i en begrenset tidsperiode. Fagne håper at de i samråd med bonden kan komme frem til en løsning som ikke er til stor ulempe for dyrene.
- Veien hans vil ikke bli benyttet til anleggsarbeid og er ikke med på MTA-kartet.
- Fagne setter pris på å bli informert om brønnene. De vil ta hensyn til disse i anleggsfasen.
- Landbruksveier som skal benyttes til anleggsarbeid vil opprustes, og konsesjonær skal sørge for at veier som benyttes er i minst like god stand som før arbeidet startet. I dette tilfellet skal ikke landbruksvei benyttes til arbeidet.

Tysvær kommune (19.11.2021)

Tekniske utvalg i Tysvær kommune har i møte av 18.11.2021 kommet frem til følgende uttalelse:

1. *Forslag til MTA-plan omtaler i stor grad de moment som kommunen påpekte til konsesjonssøknaden.*

2. Når det gjelder etablering av tilkomst til mastepunkter ved Alvanuten, ber en prosjektet om å på ny vurdere mulighet for tilkomst via foreslåtte veg fra vest. Eventuell terrengkjøring i fra Alvanutvegen må begrenses til et minimum.
3. Det er ønskelig at arbeid som vil påvirke landbruksjord i størst mulig grad blir lagt utenfor vekstsesong, og i dialog med aktuelle grunneiere.

Fagnes tilbakemelding til Tysvær kommune

- Fagne har vurdert muligheten for tilkomst via den foreslåtte veien fra vest. Veien følger ikke traséen på en lang nok strekning til at det er hensiktsmessig. Det vil ikke redusere behovet for terrengkjøring i vesentlig grad. De vil så langt det lar seg gjøre minimere kjøring i terreng, men de anser det ikke som del av prosjektet å anlegge turvei til Alvanuten.
- Fagne vil forsøke å gå i dialog med bøndene for å ivareta landbruksjord. Som følge av at det er så mange gårder langs store deler av den nye ledningen, er det likevel vanskelig å unngå at deler av arbeidet vil foregå i vekstsesongen.

Statens vegvesen (18.11.2021)

Statens vegvesen (SSV) skriver at traséen vil komme i konflikt med kommunedelplan Bakka-Solheim for ny E134. De viser til at de tidligere har uttalt at de ønsker at traséen vil gå øst for Vatnedalsvatnet for å unngå konflikt med E134. NVE har begrunnet valget av trasé med at den vil gå parallelt med ny E134, og dermed ikke vil komme i veien for fremtidig vei her.

Den nye traséen i Ølen vil komme vest for det planlagte «to planskrysset» mellom E134 og fv. 514. Justert strekning ved Frøndalsmyrane (C), vil krysse E134 lengre nord enn i tidligere godkjent konsesjon. Den vil derfor komme nærmere bredbåndsleggingssonen mellom Bakka-Solheim. Det er viktig at høyde på ledningen over fremtidig E134 blir hensyntatt der traséen krysser linjen.

Ved Våg vil traséen krysse E39 og kanskje der ny E39 vil gå mellom Bokn og Stord. Det kan hende at traséen vil komme i konflikt med ny E39, men siden planarbeidet ikke er avklart er det usikkert i hvilken grad dette blir berørt.

Båndsleggingssonen for ny E134 Bakka-Solheim burde legges inn i kart. De legger til grunn at mastepunktene blir plassert utenfor denne sonen.

Til slutt minner de om at det må søkes om dispensasjon fra byggegrense for eventuelle tiltak innenfor byggegrensen. Byggegrensen mot riksveg er 50 meter, dersom ikke annet er spesifisert i reguleringsplan. Dersom det skal etableres nye tilkomstveger eller utvidet bruk av eksisterende avkjørsler, må dette søkes om til Statens vegvesen.

Fagnes tilbakemelding til Statens Vegvesen

- Fagne har tatt hensyn til ny E134 gjennom Vatnedal og sørget for tilstrekkelig avstand.
- Fagne er enige med SSV om at det per i dag er usikkert om luftledningen vil gå høyt nok over avkjørselen mot rv. 514 ved Toplandskrysset på nye E134. De mener den omsøkte midlertidig løsningen ved Ølen med komposittmaster, gjør at de kan tilpasse ledningsføring i dette området når planene for ny E134 er mer konkretisert. Når ny E134 bygges, kan de skifte ut komposittmastene med permanente stålmaster med tilstrekkelig høyde til veianlegget.

- Fagne bekrefter at traséjustering C vil føre til mindre avstand til både eksisterende og nye E134. Både eksisterende og ny vei skal krysses. De har forsøkt å få tilstrekkelig høyde på luftledningen her.
- Fagne viser til at de har hatt møte med SVV hvor det blant annet ble snakket om at det er usikkert hvor traséen for ny E39 skal gå. De har tatt hensyn til de mest sannsynlige veivalgene, men kan ikke se bort fra at SVV kan endre veitraséer fordi de ikke har kommet langt nok i planleggingen. Fagne har ikke mulighet til å vente på endelig avklaring.
- Fagne har lagt inn båndleggingssonen Bakka–Solheim i kart.
- Fagne vil søke dispensasjon hvis det eventuelt blir byggearbeid innenfor grensen på 50 meter mot riksveier.

Rogaland fylkeskommune (12.11.2021)

Fylkeskommunen viser til at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 skal oppfylles før NVE godkjenner MTA. Det er områder som gjenstår, og de ber om at MTA ikke godkjennes før dette er oppfylt.

Gjennom registreringer som er gjort, er det oppdaget automatiske fredete kulturminner i Eikesdal i Vindafjord og Tørre i Tysvær. I tillegg er det oppdaget flere kulturminner av nyere dato som Fagne må være oppmerksomme på. Fullstendig rapport vil bli utarbeidet fra fylkeskommunen, og sendes til Fagne. Videre gir fylkeskommunen et kort sammendrag av automatisk fredete kulturminner.

De forutsetter at MTA blir oppdatert når fullstendig rapport foreligger.

Videre viser fylkeskommunen til kapittel 6.4.2 om private veier. Der går det frem at bil- og traktorveier kan oppgraderes ved behov, og at entreprenøren har selvstendig ansvar for å vurdere kvalitet og tilstand. Fylkeskommunen presiserer at det ikke er lov med breddeutvidelser, med unntak av ATV-spor som kan utvides med 3 meter fra senterlinjen. Fylkeskommunen har mottatt kart med veier og kjørespor tidligere, men arealbrukskartene inneholder veier som ikke var med da fylkeskommunen mottok kart i forbindelse med arkeologiske registreringer. Fylkeskommunen forutsetter at de blir forelagt alle forbedringer og justeringer av anleggsveier som blir foretatt fremover, slik at eventuelle virkninger for kulturminner kan vurderes.

Videre viser de til 6.4 og 6.5, transport og anleggsarealer, hvor det står skrevet at arealbruksjusteringer skal forelegges NVE. Fylkeskommunen forutsetter også at de blir informert om dette for vurdering av kulturminner.

I kapittel 6.5.2 om mastepunkter skriver fylkeskommunen at det kommer frem at det er behov for mindre riggarealer rundt hvert mastepunkt. De har derfor gjort en registrering med en buffer på 15 meter rundt hvert punkt. Dersom det er behov for bruk av mer areal enn dette, må det forelegges fylkeskommunen.

Videre viser fylkeskommunen til kapittel 6.6 om riving av eksisterende 66 kV ledning. Flere av disse mastene står nær kulturminner, og de understreker viktigheten av å unngå inngrep i disse. Dette gjelder for følgende kulturminner i Tysvær kommune:

- ID 66114

Og følgende kulturminner i Vindafjord kommune:

- ID 230984
- ID 44749
- ID 5736
- ID 171586

Når det gjelder kapittel 7.3, minner fylkeskommunen om at geometrien skal oppdateres etter registrering av kulturminner.

Det må søkes om dispensasjon for i henhold til kulturminneloven § 3 ved konflikter med kulturminner som ikke kan løses med avbøtende tiltak. Eventuelle vedtakene om dette må inn i oppdatert MTA.

Videre informerer fylkeskommunen om at enkelte nye kulturminner har blitt oppdaget, og ber om at disse hensyntas:

- ID 283364
- ID 283332
- ID 283371
- ID 283385

Videre er traséendringene omfattet av denne oversendelsen fra fylkeskommunen.

Fagnes kommentarer til fylkeskommunen:

- Fagne bekrefter at en grunneier ikke har akseptert arkeologiske undersøkelser på sin eiendom som følge av en lengre tids konflikt med Fagne. Fagne prøver å finne en akseptabel løsning, og de ser på muligheten for å flytte en mast over på egen eiendom på motsatt side av veien. De håper at grunneieren vil godta de arkeologiske utgravingene som er nødvendig. Hvis det ikke er mulig, kan det bli nødvendig å ekspropriere. Fagne registrerer at fylkeskommunen anmoder NVE om å ikke godkjenne MTA før arkeologiske forhold er avklart.
- Fagne vurderer en løsning med å redusere størrelsen på byggegrøpa til fundamentet til mast 36, slik at det ikke kommer i konflikt med kulturminnet. I tillegg vil de avgrense riggplass 12 og sette opp alpintgjerde for å unngå konflikt. Det er i utgangspunktet en viss avstand, så Fagne vurderer at det ikke er nødvendig med svært omfattende tiltak.
- De samme tiltakene gjelder mastepunkt 135.

Vindafjord kommune (18.11.2021)

Når det gjelder de justerte traséene, så mener kommunen disse ser ut til å være gjort med tanke på å optimalisere virkningene for omgivelsene. De vil likevel minne om viktigheten av at riggplasser så langt det lar seg gjøre blir lagt utenfor landbruksjord. Der det likevel må gjøres er det viktig at matjord tilbakeføres så raskt som mulig.

Når det gjelder MTA, skriver kommunen at planen ser ut til å være godt gjennomarbeidet. De understreker viktigheten av god kontakt med grunneiere. Dette er spesielt viktig der hvor det foregår landbruk.

Fagnes kommentar til Vindafjord kommune:

- Fagne skriver at i noen tilfeller er det nødvendig å plassere riggplass på dyrka mark. De prøver å unngå fulldyrka mark, men i noen tilfeller er det beitemark. Fagne vil forsøke å tilbakeføre riggplassene så fort som mulig, men enkelte ganger må riggplassen brukes i flere omganger. Statnett skal også benytte noen av de samme riggplassene i bygging av 420 kV Blåfalli-Gismarvik. Derfor kan det ta noen år før enkelte av riggplassene tilbakeføres.
- Miljømålene i MTA skal gjennomføres.
- Fagne legger en stor innsats i kommunikasjon med grunneiere. De har godt samarbeid med de fleste grunneierne, men på en lang linje er det naturlig at det oppstår konflikter med enkelte grunneiere.

4 NVEs vurdering av konsesjonspliktige endringer

4.1 Endringssøknad I

*Virkninger for infrastruktur*Omsøkte traséendringer og veianlegg

Statens vegvesen (SVV) viser i sin uttalelse til at planlagt ledning krysser både eksisterende E134 og planlagt ny E134 Bakka–Solheim ved Frønlandsmyrane, samt trasé for ny E39 ved Våg. SVV forutsetter at Fagne sikrer at ny ledning bygges med tilstrekkelig høyde til veianleggene og at mastepunkter plasseres utenfor båndleggingssonen for ny E134 Bakka–Solheim. Fagne viser til at de har hatt avklaringsmøte med SVV og at båndleggingssonen er hensyntatt i planleggingen.

På bakgrunn av informasjonen som er forelagt NVE, konstaterer vi at det ikke er konflikter mellom omsøkte traséjusteringer og eksisterende eller planlagte veianlegg som tilsier at justeringene ikke lar seg gjennomføre. NVE forutsetter at Fagne gjør nødvendige avklaringer med rette veimyndigheter i videre planlegging og bygging av anlegget, blant annet for å ivareta tilstrekkelig høyde til veianlegg og hensynta båndleggingssoner.

Ledningstrasé ved Vatnedalsvatnet og ny E134

I sin uttalelse påpeker SVV at den konsesjonsgitte traseen ved Vatnedalsvatnet vil være i konflikt med planer om ny E134 (kommunedelplan Bakka–Solheim). NVE registrerer at ledningstraseen ved Vatnedalsvatnet ikke er omfattet av endringssøknaden, men vi ønsker å utdype vår vurdering av traseen siden SVV kommenterer den i sin uttalelse.

NVE viser til vår vurdering av trasévalget ved Vatnedalsvatnet i notatet «Bakgrunn for vedtak» av 16.06.2020. Vi la her til grunn at det konsesjonsgitte traséalternativet (1.5) lå tettere opp til planlagt ny E134 enn det andre omsøkte alternativet i dalføret. Vi mente likevel at det fremdeles var mulig å bygge veien i parallell med ny ledning i dette området. Konsesjonsgitt trasé forenkler anleggsarbeidene i området da man unngår to kryssinger av dagens betongmastledning som først skal rives etter at ny ledning er idriftsatt. Den gir også et noe ryddigere mastebilde i dalføret. Traseen gir videre bedre plass til den konsesjonssøkte 420 kV ledningen Blåfalli–Gismarvik som er planlagt på østsiden av vatnet. Vi konstaterer at Statens vegvesen ikke påklaget det opprinnelige konsesjonsvedtaket av 16.06.2020.

Virkninger for arealbruk og private interesser

I sin høringsuttalelse skriver Leif Gunnar Eikeland at justert trasé er i konflikt med et plantefelt på gnr. 123 og bnr. 1. Han viser til at traséjusteringen gjør at ledningen flyttes 50 meter høyere opp i terrenget. Eikeland har foreslått en ny trasé som går over høydedraget Skjebergskolten ca. 600 meter nord-vest for omsøkt trasé. Ifølge Fagne er traséjusteringen over Eikelands eiendom liten (ca. 10 meter forskyvning sammenlignet med konsesjonsgitt trasé). De kan ikke se at traséjusteringen her vil medføre særlig større ulemper for Eikeland.

NVE konstaterer at traséjusteringen (delstrekning D) over Eikelands eiendom er av begrenset omfang. På bakgrunn av informasjonen NVE har blitt forelagt, er det ikke grunn til å anta at traséjusteringen vil gi noen vesentlige større negative virkninger for plantefeltet sammenlignet med konsesjonsgitt trasé. NVE antar at Eikeland viser til avstanden mellom dagens ledning og justert trasé, som nok er nærmere 50 meter. NVE mener det ikke er grunnlag for å be Fagne om å utrede det nye foreslåtte traséalternativet fra Eikeland. Etter vår vurdering er forslaget ikke en mindre justering av konsesjonsgitt trasé, men et nytt traséalternativ som sannsynligvis vil medføre andre og nye virkninger for både allmenne og private interesser i området.

Virkninger for naturmangfold

Traséjusteringen på delstrekning C (Frøndalsmyrane) og delstrekning H (Dalavikvegen/Melandstjørna) gjør at Fagne unngår plassering av mastepunkter og anleggsaktivitet i myrområder. Omsøkt justering på delstrekning E (Lintjørna/Rossabø) gjør at antall mastepunkt innenfor naturtypen *naturbeitemark* reduseres. Samtlige traséjusteringer er i tråd med NVEs føringer til MTA gitt i vilkår 10 i anleggskonsesjonen. Her står det at Fagne skal vurdere avbøtende tiltak som kan redusere marktrykket fra anleggsmaskiner og redusere kjøreskader innenfor kjente naturtyper og myrområder.

NVE legger til grunn at Statsforvalteren i Rogaland ikke har merknader til de omsøkte traséendringene. Slik Statsforvalteren ser det, blir hensynet til naturtyper i tiltaksområdet i større grad ivarettatt med traséjusteringene.

På bakgrunn av forelagt informasjon i tilleggssøknaden, innkomne høringsuttalelser til søknaden og egne søk i Naturbase og Artskart, vurderer NVE at traséjusteringene ikke vil gi nye negative virkninger for naturmangfoldet sammenlignet med opprinnelig konsesjonsgitt trasé. Etter NVEs vurdering vil den nye traseen ikke ha betydning for forvaltningsmål for naturtyper, arter og økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Vi viser videre til vurderingene av naturmangfold etter naturmangfoldloven § 7 flg. og kunnskapsgrunnlaget i vedtaket om konsesjon av 16.06.2020.

Virkninger for øvrige allmenne interesser

I sin høringsuttalelse påpeker Rogaland fylkeskommune at mastepunkt 135 er i konflikt med et påvist gravfelt ved Førre. Mastepunktet er imidlertid ikke omfattet av de omsøkte traséjusteringene, og hensynet til kulturminner omtales derfor nærmere i NVEs vurdering av MTA i kapittel 5.1 under.

Utover temaene som er vurdert over, konstaterer NVE at høringsinstansene (inkludert berørte grunneiere) ikke har hatt vesentlige merknader til de omsøkte traséjusteringene.

Oppsummering

Etter NVEs vurdering medfører de omsøkte traséjusteringene ikke nye og vesentlige konflikter med eksisterende og planlagte veianlegg sammenlignet med opprinnelig konsesjonsgitt traséalternativ.

NVE har mottatt få høringsuttalelser som tyder på at traséjusteringene gir nye virkninger for arealbruk og private interesser. Leif Gunnar Eikeland mener traséjusteringen ved hans eiendom påvirker et plantefelt i større grad enn konsesjonsgitt alternativ, men NVE vurderer at traséendringen her er såpass liten at det i realiteten ikke gir særlig større virkninger for plantefeltet enn opprinnelig konsesjonsgitt alternativ.

NVE vurderer at virkningene for naturmangfold reduseres noe med traséjusteringene da Fagne unngår plassering av flere mastepunkter og anleggsaktivitet i myrområder, og antall mastepunkter i naturtypen *naturbeitemark* reduseres. Etter NVEs vurdering medfører ikke traséjusteringene noen vesentlig endring i virkningene for øvrige allmenne interesser sammenlignet med tidligere konsesjonsgitt alternativ.

4.2 Endringssøknad II

Teknisk vurdering og virkninger for infrastruktur

I sin uttalelse påpeker Statens vegvesen (SVV) at justert trasé ved Ølen (deltrasé A) ligger rett vest for planlagt to-plankryss mellom E134 og fv. 514. Fagne deler SVVs bekymring om at ny ledning ikke legges høyt nok over planlagt avkjørsel fra fv. 514. Ifølge Fagne legger endringssøknad II bedre til rette for SVVs planer. Når Ølen transformatorstasjon skal spenningsoppgraderes, vil de skifte ut de omsøkte komposittmastene med gittermaster i stål. De antar at veiplanene vil være mer konkretisert på dette tidspunktet slik at høyden på ledningen kan tilpasses nytt veianlegg.

NVE mener det er en vesentlig fordel at den omsøkte endringen gjør at Fagne kan utsette en større ombygging av ledningsinnføringen i Ølen transformatorstasjon. NVE legger til grunn at stasjonen uansett må bygges om når driftsspenningen i regionalnettet skal oppgraderes fra 66 kV til 132 kV om noen år, sannsynligvis på 2030-tallet. Når stasjonen oppgraderes, planlegger Fagne for at komposittmastene og den gamle stålmasten erstattes av gittermaster i stål på én masterekke også på denne strekningen. NVE konstaterer at dette sannsynligvis gir større fleksibilitet til å tilpasse mastehøyden for å unngå konflikt med nye E134 som er planlagt i området.

Virkninger for vassdrag

Som redegjort for i kapittel 3.2 over, forela Fagne endringene for Vindafjord kommune før endringssøknaden ble sendt. I en kommentar til tiltaket vurderte kommunen at flytting av mastepunkt 119 nærmere Eidselva som positivt for landbruksdriften i området, men påpekte at flyttingen kunne være problematisk av hensyn til vassdragsmiljø og kantvegetasjon. I søknaden skriver Fagne at flyttingen av mastepunkt 119 ikke vil medføre endret behov for rydding av vegetasjon sammenlignet med dagens ledning.

NVE konstaterer at den nye komposittmasten som erstatter mastepunkt 119 er planlagt etablert nær Eidselva. NVE minner om at Fagne som tiltakshaver har et selvstendig ansvar for å avklare om etablering av mastepunktet får betydning for kantvegetasjonen til vassdraget og at det dermed må behandles av Statsforvalteren i Rogaland etter vannressursloven § 11 (kantvegetasjon) og/eller forskrift om fysiske tiltak i vassdrag med hjemmel i laks- og innlandsfiskeloven § 7.

Visuelle virkninger

Den nye firekurs-ledningen 66 (132) kV Ølen–Våg–Bratthammar skal i henhold til opprinnelig konsesjon bygges med gittermaster i stål på én masterekke. Omsøkt løsning innebærer at ledningen fremføres på to masterekker på den siste ca. 270 meter lange strekningen inn til Ølen transformatorstasjon.

Det at det etableres to komposittmaster her, kan gjøre at mastebildet på delstrekningen oppleves som noe mer uryddig i dette området sammenlignet med opprinnelig konsesjonsgitt løsning. Nærmeste boligbebyggelse er ca. 100 meter fra de aktuelle mastepunktene. Etter NVEs vurdering er forskjellen liten mellom omsøkt løsning og dagens mastebilde. I dag er to 66 kV-ledninger parallellført på henholdsvis betongmaster og en stålmast på delstrekningen. NVE legger videre til grunn at Vindafjord kommune ikke har merknader knyttet til visuelle virkninger og at berørte grunneiere er innforstått med endringene.

Virkninger for private interesser

NVE konstaterer at Fagne har inngått minnelige avtaler med grunneierne som berøres av endringene og at grunneierne dermed ikke har vesentlige merknader av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

NVE mener det er en vesentlig fordel at den omsøkte endringen ved Ølen gjør at Fagne kan utsette en større ombygging av ledningsinnføringen i Ølen transformatorstasjon. Løsningen gir sannsynligvis også fleksibilitet til å tilpasse mastehøyden på et senere tidspunkt for å unngå mulig konflikt med nye E134 som er planlagt i området.

Den nye komposittmasten som erstatter mastepunkt 119 er planlagt etablert nær Eidselva. NVE minner om at Fagne som tiltakshaver har et selvstendig ansvar for å avklare om etablering av mastepunktet får betydning for kantvegetasjonen til vassdraget og at det dermed må behandles særskilt av Statsforvalteren i Rogaland.

NVE konstaterer at Vindafjord kommune ikke har vesentlige merknader til endringen og at Fagne har inngått minnelige avtaler med grunneierne som berøres av endringene.

4.3 NVEs vedtak om søknad etter energiloven

NVE gir i medhold av energiloven § 3-1 Fagne AS tillatelse til å gjennomføre endringene som er konsesjonssøkt i endringssøknad I av 29.09.2021 og endringssøknad II av 21.12.2021, se anleggskonsesjon NVE-ref. 201703336-161.

Anleggskonsesjon meddelt Fagne 16.06.2020 (NVE-ref. 201703336-127) bortfaller herved. Anlegg og konsesjonsvilkår i denne konsesjonen overføres til den nye oppdaterte anleggskonsesjonen (NVE-ref. 201703336-162).

5 NVEs vurdering av MTA

I anleggskonsesjonens vilkår nr. 10 står det: *«Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan, som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegg med konsesjon etter energiloven. Haugaland Kraft Nett (Fagne) skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen skal gjøres kjent for entreprenører. Konsesjonæren har ansvaret for at planen følges»*

Formålet med en MTA er å sikre at det tas miljø- og landskapshensyn ved bygging og drift av anlegget. Vurderingene i planen skal baseres på miljøinformasjon som er kommet frem i konsesjonsprosessen og utredninger gjort i forbindelse med utarbeidelse av MTA.

NVE forutsetter at Fagne følger beskrivelsene i MTA av 05.07.2021, og vi mener det ikke er nødvendig å gjøre en vurdering av alle temaene MTA beskriver. I dette kapittelet vil vi kun gå gjennom de temaene vi mener trenger utdyping, som har blitt påpekt i høringsprosessen eller hvor NVE har innspill.

5.1 Undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9

I anleggskonsesjonens punkt 10 står det skrevet at: *«Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport og anleggsplanen blir godkjent.»*

I MTA skriver Fagne at de har inngått avtale med Rogaland fylkeskommune om gjennomføring av undersøkelser høsten 2021. I brev av 14.01.2022 har fylkeskommunen oversendt en foreløpig arkeologisk rapport. De mangler resultater fra C14 prøver, og fullstendig rapport vil bli oversendt når dette foreligger. Det er i tillegg en grunneier som har nektet utgravinger på sin eiendom, og registreringer mangler på denne eiendommen.

Fylkeskommunen skriver i brevet av 14.01.2022 at de vil gi endelig uttalelse når alle områder er undersøkt jf. kulturminnelovens § 9. I sin uttalelse til MTA ber de også om at MTA ikke blir godkjent før fullstendig rapport foreligger.

Fagne skriver i tilbakemeldingen til høringsuttalelsene at de prøver å finne en løsning på konflikten med grunneieren som motsetter seg undersøkelser. Fagne registrer også at fylkeskommunen ber om at MTA ikke godkjennes før fullstendige undersøkelser er gjennomført. Fagne foreslår samtidig enkelte justeringer for å unngå kontakt med registrerte kulturminner, se kapittel 3.3 i dette brevet for hvilke justeringer som er foreslått.

NVE legger til grunn at Fagne hensyntar kulturminnene som fylkeskommunen nevner i sin uttalelse, og at alle funnene blir tegnet inn i oppdatert MTA kart.

NVE konstaterer at Fagne har hatt dialog med fylkeskommunen og at registreringer av kulturminner i hovedsak er gjennomført. NVE registrerer likevel at det er enkelte registreringer som gjenstår. NVE vil derfor sette vilkår om at før det gjennomføres arbeid der hvor det mangler arkeologiske registreringer, må dette avklares med fylkeskommunen. NVE ber om å bli orientert om dette før arbeid i de aktuelle områdene blir gjennomført, og om å bli tilsendt oppdatert MTA-kart med eventuelle nye funn av kulturminner inntegnet.

5.2 Skogbruk

I anleggskonsesjonens punkt 10 er det satt vilkår om at MTA spesielt skal beskrive og drøfte:

«Tiltak for å redusere ulemper for skogbruk. Det skal vurderes tiltak som kan redusere tap av ikke hogstmoden skog i et etablert plantefelt ved Risanger, deriblant økt mastehøyde.»

Videre i punkt 11 står det skrevet at:

«For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen og ivareta hensynet til naturmangfoldet skal skogrydding begrenses gjennom områder med naturlig skog i natur- og friluftsområdet Søljåsen/Holmavatnet. Gjennomføring av skogrydding skal omtales i miljø-, transport- og anleggsplanen.»

Fagne har i MTA beskrevet 10 tiltak for hvordan rydding av skog skal gjennomføres i forbindelse med anleggsarbeidet. Blant annet bekrefter Fagne at det skal foregå i henhold til NVEs veileder om skogrydding i kraftledningstraseér.

Når det gjelder tiltak for å ivareta plantefeltet ved Risanger, har Fagne vurdert å justere traséen for å ivareta plantefeltet. Fagne har etter vurderingen kommet til at den konsesjonsgitte løsningen beholdes, og dette er beskrevet i kap. 4.8 i MTA. Fagne skriver at de skal erstatte tap av ikke hogstmoden skog med økonomisk kompensasjon.

NVE konstaterer at Fagne skal redusere ulempene for skogbruk med økonomisk kompensasjon. Videre har Fagne vurdert andre tiltak for å redusere tapet av ikke hogstmoden skog ved Risanger, men de har konkludert med at økonomisk kompensasjon er det mest hensiktsmessige tiltaket. NVE understreker viktigheten av at dette gjøres i dialog med grunneiere og rettighetshavere.

Fagne skriver at skogrydding skal begrenses i natur- og friluftsområdet Søljåsen/Holmavatnet. Området er avmerket i MTA-kart som restriksjonssone, og dette skal sikre at skogen blir tilstrekkelig ivaretatt. NVE vurderer derfor at vilkår knyttet til skogrydding i anleggskonsesjonen er ivaretatt.

5.3 Tilkomst til ledningstrasé ved Alvanuten

I anleggskonsesjonens kapittel 10 er det satt vilkår om at Fagne i MTA spesielt skal drøfte og beskrive:

«Tilkomst til ledningstrasé ved Alvanuten. Det skal vurderes alternative tilkomstveier ved Alvanuten i stedet for eksisterende stier opp til Alvanuten i samråd med Tysvær kommune.»

Fagne skriver i MTA at adkomstløsninger for Alvanuten i anleggsfasen er drøftet med kommunen i et møte. Kommunen ønsker å ruste opp en sti/vegfar som går fra en privat bilvei i forbindelse med at de planlegger å etablere en dagsturhytte på Alvanuten. Vurderte tilkomster er vist i figur 4.

I sin høringsuttalelse ba Tysvær kommune om at Fagne på nytt gjorde en vurdering om det er mulig med tilkomst til Alvanuten via en foreslått vei fra vest, vist med blå strek i figur 4. Fagne skriver i sin tilbakemelding at de har gjort en ny vurdering, men at traséen ikke går nære nok linjetraséen slik at dette ikke vil redusere behovet for terrengkjøring i linjetraséen i særlig grad. Fagne vil dermed benytte adkomsten vist med sort strek i figur 4. Fagne skriver likevel at de skal minimere terrengkjøring i det aktuelle terrenget.

NVE konstaterer at alternativ tilkomst til Alvanuten er vurdert, og at vilkåret er ivaretatt.

Figur 4 - Lilla strek viser alternativ adkomst vist i konsesjonssøknaden som ikke lenger er aktuell. Sort strek viser adkomst for ATV som er aktuell og tegnet inn i MTA. Blå strek viser Tysvær kommunes forslag til adkomst, som Fagne ikke mener er hensiktsmessig.

5.4 Arbeid ved naturtyper og myrområder

I anleggskonsesjonens kapittel 10 er det satt vilkår om at Fagne i MTA spesielt skal drøfte og beskrive:

«Anleggsarbeid innenfor registrerte naturtyper og myrområder. MTA-planen skal beskrive avbøtende tiltak som kan redusere marktrykket fra anleggsmaskiner og redusere kjøreskader med spesielt søkelys på naturtypene kystlynghei (Måkafjellet–Hornafjellet, Krosshaug–Såt-Krokavassnuten, Valhest – Kiggjafjellet), naturbeitemark (Lintjørna, Tveiteelva), intakte lavlansmyrer (Melandstjørna).»

I kapittel 6 og 7.1 i MTA beskriver Fagne tiltak som kan redusere marktrykket fra anleggsmaskiner og redusere kjøreskader. Konkrete tiltak som Fagne vurderer er bruk av organiske matter, geonett, plater og stokkmatter. De skriver også at de i størst mulig grad skal benytte kjøretøy med lavt marktrykk. Videre vil Fagne gjøre en vurdering av å bruke helikoptertransport i områder hvor faren for terrengskade er høy.

Statsforvalteren i Rogaland har påpekt at enkelte mastepunkter ligger i myr, og riggplasser nær myr. De mener det er viktig å unngå varige skader på naturtypens økosystemfunksjoner, og ønsker

at dette presiseres i kapittel 7.1. Fagne har i sin tilbakemelding skrevet at dette kan presiseres i MTA kapittel 7.1.

NVE konstaterer at Fagnes i MTA beskriver aktuelle tiltak for å redusere kjøreskader og marktrykk, og mener at ved å følge disse prinsippene er det gode forutsetninger for at naturtypene blir ivaretatt. NVE vurderer vilkåret om anleggsarbeid i myrområder og naturtyper som oppfylt. NVE ber Fagne sende inn oppdatert MTA, hvor Statsforvalterens ønske til presisering blir tatt inn i kapittel 7.1.

5.5 Arbeid nær reirlokalteter for hubro

I anleggskonsesjonens kapittel 10 er det satt vilkår om at Fagne i MTA spesielt skal drøfte og beskrive:

«Anleggsarbeid nær kjente reirlokalteter for hubro. Kjente reirlokalteter skal kartlegges for å påvise mulig hekking det året anleggsarbeidene starter. MTA-planen skal beskrive hvordan kartleggingen gjennomføres og hvordan påviste hekkelokalteter for hubro hensyntas i anleggsperioden.»

I kapittel 5.4.1 i MTA beskriver Fagne om kartleggingen av mulig hekking nært anleggsarbeid. Statsforvalteren har oversendt oppdaterte hubroregistreringer til Fagne av 2020. De skriver at dette er unntatt offentlighet, men at dette inngår i kunnskapsgrunnlaget sammen med registreringer som er gjennomført våren 2021.

Fagne planlegger å gjennomføre kartlegging av hubrohekking i minst to sesonger. Første registreringer ble gjort i mars-mai 2021. Fire kjente og to usikre revir for hubro ble registrert med to lyttestasjoner per lokalitet. Totalt var det åtte lyttestasjoner. Reirplasseringen er ikke kjent ved noen av lokalitetene.

Undersøkelsene i 2021 viste hubroroping av enkelte hanner på natten ved to av lokalitetene. Fagne skriver at som følge av at det ikke ble registrert rop fra hunner, kan det bety at hubroroping kom fra hanner som oppholdt seg i sitt territorium, men ikke nødvendigvis fra deres hekkeplass.

Basert på undersøkelsene i 2021, vil lyttestasjonenes plassering bli justert for 2022 for å bedre kunnskapen ytterligere. Tilsvarende undersøkelser vil gjennomføres i 2022 og 2023 hvis det blir planlagt anleggsarbeid nær kjente hekkelokalteter. Dersom det registreres hekkeaktivitet, vil Fagne vurdere å pålegge entreprenør restriksjoner innenfor 1 km fra hekkelokalteten i perioden 1. februar til 31. juli. Fagne skriver også at det innenfor en avstand på 750 m fra hekkende hubro vil være forbud mot bakketransport.

Statsforvalteren viser til at det i MTA står at registrering av hubro vil gjøres vinter/vår 2022, og eventuelt 2023. I konsesjonens punkt 10, står det at kartlegging av reirlokaltet skal gjøres året anleggsarbeidet starter. Statsforvalteren vil, av føre-var hensyn, at kartleggingen fortsetter minimum én hekkesesong ekstra fra oppstartsår av anlegget. Fagne har i sin tilbakemelding til Statsforvalteren skrevet at de kan gjøre en tilsvarende kartlegging vinter/vår 2023. NVE mener det er positivt at Fagne ønsker å gjøre dette, og ber Fagne oppdatere sin MTA med denne informasjonen.

NVE registrerer at Fagne har kartlagt, og skal kartlegge videre, kjente reirlokalteter for å påvise mulig hekking. Fagne har også beskrevet hvordan kartleggingen gjennomføres, og hvordan de planlegger å ivareta hekkelokalteter for hubro i anleggsfasen. NVE vurderer derfor vilkåret som oppfylt. Fagne skriver at de skal vurdere å pålegge entreprenør restriksjoner i perioden 1. februar –

31. juli hvis hekking påvises. NVE understreker viktigheten av å hensynta hubro og mener at restriksjoner må innføres, ikke bare vurderes, hvis det påvises hekking. NVE vil derfor sette vilkår om at hvis hubrohekking påvises, skal en beskrivelse av restriksjonene som innføres oversendes NVE før anleggsarbeid innenfor 1 km fra påvist hekking igangsettes.

5.6 Redusering av ulemper for jordbruket

I anleggskonsesjonens kapittel 10 er det satt vilkår om at Fagne i MTA spesielt skal drøfte og beskrive:

«Tilpasninger av anleggsarbeidet som reduserer tap av matjord, avlingstap og ulemper for jordbruket i anleggsperioden. MTA-planen skal beskrive hvordan ulempene for jordbruket kan reduseres i anleggsperioden og hvordan anleggsarbeidet koordineres med berørte grunneiere.»

I MTA planens kapittel 7.4 skriver Fagne om hvordan de skal redusere ulempene for jordbruksdrift og husdyrhold. Fagne beskriver seks konkrete tiltak for ivaretagelse av dette. Blant annet skriver Fagne at grunneierne skal varsles minimum en uke før anleggsarbeid startes opp på deres grunn. De skal også varsles i god tid før støyende arbeider i nærheten av deres grunn. Tid som matjord står mellomlagt skal begrenses, og all matjord skal tas vare på og gjenbrukes på stedet.

Nils Inge Eikeland skriver i sin høringsuttalelse at han er bekymret for at riggplassen på hans eiendom gnr. 123/3, vil føre til vesentlige ulemper for jordbruket på hans grunn. Fagne skriver i tilbakemeldingen at denne riggplassen er en vinsjeplass som kun skal brukes i en kort periode. De skriver videre at de vil forsøke å komme til en løsning i samråd med grunneieren om hvordan arbeidet kan gjennomføres med minst mulig ulemper.

NVE konstaterer at Fagne har beskrevet hvordan ulempene for jordbruket og hvordan arbeidet kan koordineres med grunneiere i MTA. NVE vurderer derfor at vilkåret er oppfylt, og understreker viktigheten av god dialog med de berørte grunneiere for å unngå konflikter. NVE forutsetter videre at midlertidige riggplasser blir tilbakeført og istandsatt så raskt som mulig etter at det ikke lenger er behov for disse i forbindelse med etableringen av den nye ledningen.

5.7 Tiltak for privat drikkevannsforsyning

I anleggskonsesjonens kapittel 10 er det satt vilkår om at Fagne i MTA spesielt skal drøfte og beskrive:

«Tiltak som reduserer risiko for forurensende utslipp til nedbørsfelt for drikkevann ved Holmavatnet og Vatnedalsvatnet i forbindelse med anleggsarbeider.»

I kapittel 7.8 i MTA skriver Fagne om ivaretagelse av drikkevann. Nedbørsfeltene er markert som restriksjonsområder på MTA-kart, slik at entreprenøren vet hvor disse er og kan ta hensyn til disse under arbeidet. Videre har Fagne beskrevet tiltak som reduserer risikoen for forurensede utslipp til nedbørsfeltene.

NVE mener tiltakene Fagne har beskrevet er gode, men vurderer at det er nødvendig med ytterligere dokumentasjon på drikkevannskvaliteten før arbeidet starter, i tilfelle en fremtidig tvilssituasjon oppstår. NVE vil sette vilkår om at Fagne skal ta prøver av private drikkevannsbrønner som kan berøres av anleggsarbeid, i tillegg til drikkevann ved Holmavatnet og Vatnedalsvatnet med hensyn på både bakteriologiske og anleggsrelaterte parametere. Når dette er gjort, kan Fagne dokumentere drikkevannskvaliteten før arbeidet starter.

5.8 Tiltak for å hindre spredning av fremmede arter

I anleggskonsesjonens kapittel 10 er det satt vilkår om at Fagne i MTA spesielt skal drøfte og beskrive:

«Tiltak for å hindre spredning av fremmede arter i forbindelse med anleggsarbeidene. Som en del av MTA-planen skal det gjennomføres kartlegging av områder som berøres av anleggsarbeider der det kan være høy risiko for spredning av fremmede arter.»

I kapittel 7.1 i MTA beskriver Fagne tiltak som skal sikre hindring av spredning av fremmede arter. Blant annet skriver Fagne at de skal følge Miljødirektoratets risikovurdering av aktuelle arter i infiserte masser for å avgjøre hvilke tiltak som er nødvendig for å hindre spredning. Fagne bekrefter at de har utført kartlegging av fremmede arter, og disse artene ble funnet: Hagelupin, parkslirekne, rynkerose, vinterkarse, platanlønn, rødhyll, bulkemispel, sitkagran og buskfuru. Fagne skriver at områder som krever tiltak er markert i MTA-kartet.

NVE mener tiltakene som Fagne beskriver sikrer gode forutsetninger for å hindre spredning av fremmede arter og konstaterer at Fagne har gjennomført kartlegging av fremmede arter. NVE vurderer derfor vilkåret som oppfylt.

5.9 Merking for fugl

I anleggskonsesjonens punkt 12, merking for fugl, står det skrevet at:

«Topplinene på ledningen skal merkes med fugleavvisere på følgende delstrekninger:

- *Espeland–Eikeland (ca. 1,5 km)*
- *Kalvaland–Våg (ca. 3 km)*
- *Kringeland–Veim (ca. 4 km)»*

Fagne skriver at merkingen skal skje ved at «grisehaler» festes til topplinjen med ca. 10 meters mellomrom.

NVE konstaterer at dette er i tråd med vilkåret, og at vilkåret vil bli oppfylt når merkingen er gjort som planlagt.

5.10 Riving av eksisterende ledninger

I anleggskonsesjonens punkt 13 har NVE satt vilkår om at:

«Følgende kraftledninger skal fjernes innen to år etter idriftsettelse av den nye 66(132) kV kraftledningen Ølen–Våg–Bratthammar:

- *En ca. 35,7 km lang 66 kV luftledning med tremaster på strekningen Ølen–Våg–Bratthammar.*
- *En ca. 35,8 km lang 66 kV dobbeltkurs luftledning med betongmaster på strekningen Ølen–Våg–Bratthammar.*

Det skal lages en plan for rivingen av ledningene. Planen skal forelegges NVE før arbeidene igangsettes og den kan inngå i miljø-, transport- og anleggsplanen.»

Ledningene som skal rives er på samme strekning som den nye ledningen. Fagne har i MTA beskrevet prinsipper for hvordan riving skal foregå. Blant annet skriver de at mastejording skal

fjernes minst 20 cm under bakkenivå i utmark og i helhet på dyrka mark. På bart fjell skriver de at hele tråden fjernes. Betongmaster på fjell vil bli fjernet i sin helhet, i løsmasse ned til 20 cm under bakken og på dyrka mark 100 cm under bakkenivå.

NVE konstaterer at Fagne har laget en plan for riving av ledningene som sikrer at miljøet blir tilstrekkelig ivaretatt. Ved å følge prinsippene i MTA, har Fagne forpliktet seg til blant annet å levere avfall til godkjente mottak og fjerne betong fra terrenget.

5.11 Endringer av riggplasser etter høring

Grunneieren til den planlagte riggplassen ved gnr. 123 bnr. 9, omtalt som riggplass nr. 9, har vist til at deler av arealet er benyttet til lagring av siloballer, maskiner/utstyr, skjellsand og tipp-plass. Fagne har i sin tilbakemelding skrevet at de har hatt dialog med grunneieren, og foreslått et kompromiss, vist i figuren under.

Figur 5 – viser forslag til utforming av riggplass nr. 9 etter dialog med grunneier

Tegningen viser at området med blant annet siloballer er tatt bort fra arealet som skal brukes til riggplass. Opprinnelig hadde Fagne tegnet denne riggplassen i MTA-kartet slik:

Figur 6 - riggplass nr. 9 inntegnet i MTA som ble sendt på høring.

Grunneierens ønske var i utgangspunktet som vist i figur 7, markert med sort sirkel.

Figur 7 - grunneierens ønskeplassering av riggplass nr. 9 vist med sort sirkel.

NVE konstaterer at Fagne har endret på riggplassens utforming for å imøtekomme grunneierens ønske i større grad. I figur 7, med grunneierens forslag om endret plassering av riggområdet, ser det ut som arealet i større grad berører myr. NVE understreker viktigheten av at inngrep i myr unngås så langt det er mulig. Derfor mener NVE det er en fordel hvis riggplass nr. 9 utformes slik som inntegnet i figur 5. NVE ber om at endringen av riggplassens utforming legges inn i oppdatert MTA kart og oversendes NVE. NVE minner om at opparbeidelse av riggplasser er et midlertidig tiltak som skal istandsettes etter arbeidet er ferdig.

NVE understreker viktigheten av god dialog med grunneiere og minner om at tiltakshaver må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

5.12 Forholdet til NML §§ 8-12

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er vurdert i konsesjonsbehandlingen og konsesjonsvedtak av 16.06.2020. Vurderingene bygger på et oppdatert kunnskapsgrunnlag og er tilstrekkelig konkrete og dekkende for tiltaket. De legges derfor til grunn for dette vedtaket.

NVE mener arbeidet med detaljplan/MTA og rutinene i planen gjør at de samfunnsmessig beste driftsmetodene og teknikkene benyttes. NVE vurderer at de tiltak og planer som er beskrevet, og de undersøkelsene som planlegges, og de vilkår som er stilt for å ivareta miljø- og samfunnsinteresser, bidrar til at naturmangfoldet blir påvirket i minst mulig grad under anleggsarbeidene og driften av luftledningen.

5.13 Sluttrapport

NVE kan følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10. Som et ledd i oppfølging av anlegget vil NVE stille krav om at det skal utarbeides en sluttrapport, som sendes NVE innen ett år etter at anlegget er satt i drift. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent MTA og eventuelle endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Mal for sluttrapport finnes på \(nve.no\)](http://nve.no).

Tidsfrist for opprydding og istandsetting av anleggsområdene er i konsesjonen satt til 2 år etter anlegget er satt i drift. Dersom oppryddingen ikke er ferdig når sluttrapporten sendes inn, skal status og fremdrift for dette arbeidet rapporteres til NVE.

5.14 Oppdatert MTA etter vedtak

NVE ber Fagne oversende oppdatert MTA i tråd med dette vedtaket, innen anleggsarbeidet starter.

6 NVEs vurdering av ekspropriasjon og søknad om forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønnsak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

6.1 Hjemmel

Fagne har i medhold av lov om overføring av fast eiendom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Ca. 370 grunneiere blir berørt av endringene som NVE meddeler konsesjon til.

6.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene. Fagne søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Kraftledningsgaten*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. For 132 kV ledninger vil klausuleringsbeltet normalt utgjøre ca. 30 meter. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengtransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

- *Riggplasser*

Rett til å etablere riggplasser.

Riggplasser og adkomstveier/anleggsveier som Fagne vurderer å benytte under anleggsperioden er merket i kartvedlegg til oppdatert anleggskonsesjon (NVE ref. 201703336-161) og samtykke til ekspropriasjon (NVE ref. 201703336-162).

I endringssøknad I har Fagne i utgangspunktet kun søkt om ekspropriasjonstillatelse for delstrekningene med traséjusteringer. I MTA har imidlertid Fagne kartfestet midlertidige riggplasser og anleggsveier langs hele ledningstraseen som avviker fra gjeldende ekspropriasjonstillatelse av 16.06.2020 (NVE-ref. 201703336-129). NVE legger til grunn at endringssøknad I og MTA var på felles høring og at behandlingsreglene i henhold til ekspropriasjonsloven § 12 er oppfylt. Vi viser til kapittel 3.1 for nærmere redegjørelse. Etter NVEs vurdering er det derfor tilstrekkelig grunnlag for å inkludere samtlige midlertidige anleggsveier og riggplasser som er kartfestet i MTA i vår vurdering av ekspropriasjonssøknaden.

6.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningsloven § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Fagne har søkt om ekspropriasjon for opprinnelig konsesjonsgitt ledningstrasé med tilhørende traséjusteringer på enkelte delstrekninger. NVE legger derfor til grunn at det er det samlede tiltaket som NVE vil gi konsesjon til, som skal vurderes ved den interesseavveining som skal gjøres for å ta stilling til ekspropriasjon.

Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt trasé

For grunneierne er virkningene av traseen i hovedsak knyttet til båndlegging av et belte hvor det ikke kan oppføres bygninger og hvor det må ryddes skog, samt én eller flere master på de enkelte eiendommene. Ledningstraseen vil på enkelte delstrekninger kunne legge begrensninger for jordbruk og skogbruk. Mer generelt vil en luftledning også gi visuelle virkninger for de berørte eiendommene.

Vurdering av alternative løsninger

Etter NVEs vurderinger er traséjusteringene, slik de er beskrevet i endringssøknad I og II, å anse som mindre justeringer av opprinnelig konsesjonsgitt trasé som ikke medfører behov for nye vurderinger av alternative løsninger. NVE viser til kapittel 3 og 4 i «Bakgrunn for vedtak» av 16.06.2020 (NVE-ref. 201703336-118) for vår vurdering av alternative systemløsninger og traséalternativer.

Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet, ny fornybar kraftproduksjon, reduserte energitap og avbruddskostnader avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand. Se kapittel 4 over for vår vurdering av omsøkte traséjusteringer og kapittel 4 i notatet «Bakgrunn for vedtak» av 16.06.2020 (NVE-ref. 201703336-118) for vår vurdering av opprinnelig konsesjonsgitt trasé.

Enkeltpersoner blir i varierende grad blir direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

6.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Fagne AS har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, NVE-ref. 201703336-162.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Fagne forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

6.5 Forhåndstiltredelse

Fagne søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.